

Ds R. Vissinga

1 Samuël 8 en 1 Petrus 2, 11-17

130428 ATK

Lieve gemeente van onze Heer Jezus Christus,

Het draagvlak voor het Koningshuis is groot. Zo meldt het onderzoeksbureau Motivaction kort geleden. Dat is voor een groot deel te danken aan de wijze waarop koningin Beatrix invulling heeft gegeven aan het koningschap. En de aanstaande koning Willem-Alexander heeft de afgelopen jaren veel krediet opgebouwd. Voor veel gelovigen horen God, Nederland en Oranje onlosmakelijk bij elkaar. Zowel de komst en het optreden van prins Willem van Oranje in de zestiende eeuw als de totstandkoming van wat later de Nederlandse Hervormde Kerk ging heten worden als Gods eigen werk gezien. Er zijn ook veel gelovigen voor wie de monarchie niets met hun geloof te maken heeft, maar enkel met het historische proces.

Petrus roept in zijn brief zijn lezers, de gelovigen van toen en nu, op om het gezag van de bestuurders die door de mensen zijn aangesteld omwille van de Heer te erkennen. En dan noemt hij de keizer, de hoogste autoriteit, en de gouverneurs die door de keizer zijn afgevaardigd om misdadigers te straffen en om te belonen wie het goede doen. De keizer is voor Petrus de romeinse keizer, die niet alleen de vrede handhaaft, maar ook de christenen vervolgt. Erken ze. Net als Pilatus. Ze hebben hun gezag van God ontvangen. Ze zijn nodig om de orde te handhaven en de chaos te beteugelen. Als ze hun werk goed doen zullen ze de zwakke en kwetsbare mensen beschermen. In de bijbel worden de gelovigen er toe opgeroepen om in de eerste plaats God te erkennen als koning. Ons intochtlied van vanmorgen, Psalm 93 zingt: De Heer is Koning, Hij regeert altijd, omgord met macht, bekleed met majesteit.

Het is voor de profeet Samuël dan ook een schokkende ervaring als het volk Israel bij hem komt en om een koning vraagt, een koning net als de andere volkeren die hebben. De vraag komt op in een roerige tijd. Jarenlang heeft het volk Israel door de woestijn gezworven als nomaden en heeft het geprobeerd als trekkersvolk het primitieve stamleven in het beloofde land voort te zetten. Maar steeds weer werd het bedreigd door binnenvallende legers van omringende volkeren, werd hun koren geroofd en werden hun oogsten platgebrand. Telkens stond er dan weer een held of een richter op, die de roversbenden versloeg. Zoals Debora, en Gideon en Simson. Dan was er weer even rust, maar na verloop van tijd werd die weer verstoord.

Niet alle richters waren er op uit de orde te herstellen. De zonen van Samuël die door hun vader als richter waren aangesteld waren uit op eigen voordeel, ze namen steekpenningen aan en verdraaiden het recht. Macht is gevaarlijk. Je moet sterk in je schoenen staan om aan de verleidingen het hoofd te bieden. Macht kan gemakkelijk corrupt maken. Dat geldt niet alleen voor keizers, koningen en richters, maar voor iedereen die over macht beschikt. Dat zijn ook de dokter en de dominee, ook de bankier en de leerkracht, ook de vader en de moeder.

Hoe blijf je integer, trouw aan je opdracht, dienstbaar?

Voor Samuël is het ontoelaatbaar, dat het volk om een koning vraagt. God is immers koning?

Maar het hart van God is ruimer dan dat van Samuël. God is er aan gewend, dat zijn volk hem verwerpt. Steeds weer is het voor de verleiding bezwiken en is het andere goden gaan dienen.

Het Oude Testament staat vol van verhalen over ontrouw en ongehoorzaamheid.

Waarom is dat? Waarom bezwijkt het volk steeds weer en gaat het andere goden dienen?

Zou dat niet alle te maken hebben met de behoefte aan houvast, aan geborgenheid en veiligheid?

En dat je daarvoor meer hebt aan een zichtbare dan aan een onzichtbare god?

Een god voor wie je geschenken kunt neerleggen, bij wie je een kaarsje kunt branden.

Zoals bij een Mariabeeld in een katholieke kerk, of bij Boeddhabeeld, dat je bij de Intratuin kunt kopen en op een tafeltje in je kamer neer kunt zetten.

De God van Israel, de God tegen wie Jezus Vader zegt, is een onzichtbare God. Je kunt geen tekening of afbeelding van hem maken. In de ark, teken van Gods aanwezigheid liggen alleen de staf van Aäron en de twee stenen tafels van de wet. Er staat geen enkel beeld in de tempel in Jeruzalem.

De God van Israel is een God, op wie je gaandeweg leert te vertrouwen. Door met Hem op weg te gaan. Door je aan Hem toe te vertrouwen. Door Hem koning te laten zijn over je leven.

Ondanks alle ontrouw is God zijn eerste liefde trouw gebleven. Zo is het ook nu. Stem in met het verzoek, maar waarschuw hen voor wat er allemaal aan vast zit, aan het koningschap.

Je zult er een hoge prijs voor betalen. De koning zal beslag leggen op jullie zonen en dochters, op landerijen, wijngaarden en olijfgaarden, op jullie slaven, ezels, schapen en geiten.

Maar het volk trekt zich van de waarschuwende woorden van Samuël niets aan.

Het wil een koning, een zichtbaar houvast, baken van veiligheid en stabiliteit in bange tijden. Bovendien, het wil mee in de vaart der volkeren. Niet voor hen onderdoen, maar net als zij een koning hebben.

Wij weten hoe het kan gaan met koningen en keizers. Hoe zij in korte tijd kunnen uitgroeien tot ware potentaten en wrede dictators. Die niet langer het volk dienen, maar hun eigen bezit uitbreiden.

In heel de geschiedenis en overal voorbeelden te over.

Dat zien we ook gebeuren met de koningen van Israel.

Af en toe is er een goede, maar meestal doen ze wat kwaad is in de ogen van de Heer.

Allemaal staan ze bloot aan de kritiek van de profeten. Onverbloemd zeggen de profeten hen waar het op staat.

Als Saul tegen het uitdrukkelijke gebod van de Heer de geest van een overleden vrouw gaat raadplegen, komt Samuël hem het oordeel van God aanzeggen: het koningschap zal van hem afgenomen worden.

En als later David bezwijkt voor de schoonheid van zijn getrouwde buurvrouw komt de profeet Nathan hem daarop aanspreken. Zelfs bij David, de koning naar Gods hart, de voorloper van de Messias, is het koningschap niet in goede handen.

Ook Salomo blijft niet trouw aan zijn roeping.

En we weten hoe de profeet Elia geen blad voor de mond neemt en koning Achab en zijn vrouw Izebel onomwonden de wacht en het oordeel van God aanzegt.

Tenslotte zal heel het koningschap in Israel weer worden afgeschaft en opgeruimd; het is te zeer in strijd gebleken met de bedoelingen van God.

Vanuit de bijbel gezien is het koningschap dus een aangevochten aangelegenheid. Volstrekt geen vanzelfsprekendheid. Ten diepste is het koningschap enkel veilig bij God zelf. Hij is de ware koning, zoals het Nieuwe Testament dat van Jezus zegt.

En waar volkeren er toch koningen op na houden, zijn ze dat bij de gratie van God. Omdat God hen dat toestaat. En staan ze voortdurend onder het oordeel van de profeten. Zij letten scherp op of de koning zich het lot van de weduwen en de wezen aantrekt en een redder zal zijn van de armen. Zoals Psalm 72 dat zingt en bidt voor de koning.

Wij mogen God ervoor danken, dat we in koningin Beatrix iets van dat koningschap hebben zien oplichten in de jaren waarin zij onze koningin is geweest.

En wij willen God bidden om een zegen over de nieuwe koning Willem Alexander en koningin Maxima. Dat zij in hun koningschap uit zullen zijn op de bevordering van de menselijkheid in onze samenleving. Stem zullen geven aan wie geen stem hebben en opkomen voor het recht van rechtelozen. Dat zij koning en koningin zullen zijn naar Gods hart.

Amen